

VYCHOVÁVANÝ JEDINEC

Cílem výchovy a vzdělání je mnohostranný rozvoj osobnosti, přiblížení jedince ke stávající kultuře a utváření jeho aktivního a tvůrčího vztahu k realitě.

Jedincem pedagogika rozumí dítě, žáka i dospělého člověka a zabývá se jím po mnoha stránkách. Přitom bere ohled na předpoklady i postavení jedince k vychovávacímu procesu.

PŘEDPOKLADY

Rozlišujeme dvojího druhu, a to fyzické a psychické.

Fyzické předpoklady jedinec uplatňuje zejména při tělesné a estetické výchově. Jde tu o zdatnost, zdraví, fyzický typ, pružnost, uvolněnost, anatomické uzpůsobení aj... Další požadavky se týkají smyslů a jejich citlivosti, motoriky a koordinace až potom přechází i do sféry předpokladů psychických..

Psychickým předpokladům je věnována větší pozornost.. Především se zaměřujeme na schopnosti a nadání jedince pro určitou činnost. Psychické schopnosti odlišujeme od těch, které nám byli dány fyziologicky a tyto pak nazýváme vlohy. Vlohy jsou ovšem základem rozvoje schopností, a to, do jaké míry se rozvinou záleží na mnoha okolnostech – podmínky, motivace, úroveň výchovy a vzdělání aj..Schopnosti se chápou jako podmínka rychlého a úspěšného ovojování vědomostí, dovedností a návyků a pedagogickém procesu. Mezi schopnostmi, vědomostmi, dovednostmi a návyky však existuje ten vztah, že jedno nejde získat bez osvojení si druhého, takže rozvoj schopností je podmíněn osvojením ostatního získaného praxí a dalším tvořivým užíváním.Schopnosti jsou trvalejší než vědomosti a dovednosti, avšak utváří se déle a proto se někdy zdají až neměnné a stálé.

Důležitým výchovným aspektem je otázka diagnózy předpokladů a volba nejvhodnějších metod, to, jak tyto předpoklady rozvíjet, integrovat, posílit a slabé kompenzovat silnými. Důležité je vystihnout u každého jedince jeho nadání pro danou činnost v dané oblasti, aby taková diagnóza byla skutečně odpovědná musí se sledovat jedinec dlouhodobě a dlouhodobě se musí vyhodnocovat i výsledky jeho činností, snah a úsilí.

METODY

V souvislosti s metodami Průcha rozlišuje dvojí: kvantitativní a kvalitativní.

Ty **kvalitativní** jsou pozorování, poznámky či rozhovory v přirozeném prostředí a navíc nahlíží více z pohledu prožívání samotných účastníků.

Kvantitativní jsou opak – tedy v připravené modelové situaci.. né tak spontální..

PROSTŘEDÍ

Jůva jako další vliv na výchovu jedince uvádí sociální prostředí, ve kterém je jedinec vázán mnoha svazky s organizacemi a skupinami, s rodinou, povoláním aj..., kde vykonává také společenské funkce. Tyto vazby mohou výchovu ovlivňovat jak pozitivně tak negativně, pokud jsou v rozporu s výchovnými zájmy a nároky. Také necítí-li jedinec kladný vliv prostředí ztrácí chuť a snaží se bez motivace vymknout dalšímu výchovnému působení, které nikdo neocení. Pozitivní pedagogická atmosféra a vytvoření vztahu k výchově a vzdělání je tedy důležitým činitelem jak v životním, tak v pracovním prostředí.

DALŠÍ VLIVY

Další faktor dosavadní vzdělanostní úroveň se více projevuje až ve věku, kdy jedinec navazuje na učivo z jedné školy a porovnává nejen vědomosti, ale i dovednosti a návyky, postoje, zájmy a potřeby které doposud získal. Za předpokladu, že tyto aspekty jsou na úrovni, která je žádoucí z hlediska dalšího výchovného a vzdělávacího procesu, pak je to dobré. Jestliže tomu tak není, nebo se tyto aspekty liší, většinou dochází k převýchově, a ta vyžaduje velké úsilí ze strany pedagoga i žáka.

CÍLE VÝCHOVY

V procesu výchovy je důležité vymezit si co u jedince rozvíjíme. Mohou to být informace, dovednosti, postoje k realitě, zájmy či potřeby. Ale všeobecně platí, že jedno navazuje na druhé, jak už bylo výše řečeno!! =o((Výsledkem je tedy vždy komplexní rozvoj jedince! Vznikem má být osobnost autentická, tvůrčí a aktivně se podílející na životě společnosti.

POSTAVENÍ JEDINCE V PEDAGOGICKÉM PROCESU

Tradiční model výchovy – Je jednostranné působení pedagoga na vychovávaného jedince, takže ten napodobuje a reprodukuje jeho postoje ke skutečnosti.

Moderní pedagogické myšlení – Staví do čela aktivitu vych. jedince při výuce, v přístupu k učivu, v řešení úkolů a podílem na samém plánování vzdělávacích činností, forem a metod.

Také si tak můžeme přiřadit pojem autoritativní výchova, která jen málo respektuje jedince a výchova jako služba jedinci, kde společenské cíle jsou do velké míry nahrazeny cíly individuálními.

V současnosti pedagogika usiluje o výchovu, která respektuje autoritu pedagoga a na druhé straně nechává plně uplatnit také aktivitu a iniciativu jedince, tedy výchova jako neustálá spolupráce pedagoga a vychovávaného jedince. Pedagog hledá nejefektivnější cesty k dosažení výsledků a jedinec by mu měl důvěřovat. Pedagog by měl být také příkladem.

Vztah mezi pedagogem a jedincem je zanesen v „Úmluvě o právech dítěte“ z 20. listopadu 1989, která v rámci OSN vstoupila v platnost v únoru 1991.

UČITEL, ŽÁK, VÝCHOVA, VZDĚLÁNÍ

(dle Průchy)

Celý proces výchovy a vzdělávání je pak u Průchy v Moderní pedagogice nazván jako edukační a rozdělení pojmů ohodnoceno jako nešikovné právě díky vzájemnému prolínání. **Učitele a žáka** nahrazuje pojmy edukant (kterýkoliv subjekt učení- žák, student, účastník školení či kursu, dítě poučované rodičem či pacient poučovaný lékařem) a edukátor (kterýkoliv aktér vyučování či jiné edukační aktivity – učitel, lektor, instruktor, vychovatel, trenér, konzultant, poradce aj..).

Samotnou **výchovu** specifikuje jako činnost, která ve společnosti zajišťuje předávání „duchovního majetku“ společnosti z generace na generaci – normy, komunikační rituály, hygienické návyky atp.. Ukutečňuje se rodinnou výchovou již od malička. (nejranějšího věku dětí =o(Tak se výchova stává hlavním procesem socializace.

Pedagogicky ovšem je výchova opět záměrným působením na jedince s cílem dosáhnout změn v různých složkách jeho osobnosti.

Výchova je tentokrát rozlišena na:

Rozumovou, Mravní, Tělesnou, Uměleckou aj...

Vzdělání je pak proces záměrného a organizovaného ovojování poznatků, dovedností, postojů aj..., typicky realizovaný prostřednictvím školního vyučování.

Tyto dva pojmy lze však oddělit pouze teoreticky, a tak v pedagogice mluvíme o výchovně – vzdělávacím procesu působícím na osobu, jedince...

LITERATURA:

Základy pedagogiky – Vladimír Jůva

Moderní pedagogika – Jan Průcha

Přehled pedagogiky – Jan Průcha

MASARYKOVA UNIVERZITA
Pedagogická fakulta

VYCHOVÁVANÝ JEDINEC

Jméno: JITKA BAŘINKOVÁ
Ročník: 1
Obor: B-SPE OV3, RJ3